

Brusel 1. října 2021
(OR. en)

12174/21

SOC 536
EMPL 390
EDUC 309
ECOFIN 887

POZNÁMKA

Odesílatel:	Výbor pro sociální ochranu
Příjemce:	Výbor stálých zástupců / Rada
Předmět:	Klíčové výzvy v sociální oblasti: hlavní sdělení Výboru pro sociální ochranu na základě výročního přezkumu monitoru výsledků v oblasti sociální ochrany – potvrzení

Delegace nalezou v příloze hlavní sdělení na základě výročního přezkumu monitoru výsledků v oblasti sociální ochrany a vývoje v oblasti politik sociální ochrany, jejichž znění dne 21. září 2021 finalizoval Výbor pro sociální ochranu, za účelem jejich potvrzení Radou pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele (EPSCO) na zasedání dne 15. října 2021.

Úplné znění zprávy je k dispozici v dokumentu 12174/21 ADD 1.

Profily jednotlivých zemí podle monitoru výsledků v oblasti sociální ochrany připojené k této zprávě jsou obsaženy v dokumentech 12174/21 ADD 2–4.

Hlavní sdělení

1. **V souladu se svým mandátem podle článku 160 SFEU Výbor pro sociální ochranu vypracoval pro Radu svůj každoroční přezkum týkající se sociální situace v EU a vývoje sociální politiky v členských státech**, jenž vychází z nejaktuálnějších dostupných údajů a informací. Na tomto základě Výbor pro sociální ochranu předkládá níže uvedená zjištění a společné priority, jimiž by se měly řídit přípravné práce v souvislosti s roční strategií pro udržitelný růst 2022.

Rozsáhlá sociální zlepšení ke konci desetiletí v rámci strategie Evropa 2020...

2. **Před vypuknutím pandemie COVID-19 na začátku roku 2020 zažívala EU období stabilního hospodářského růstu a rozvoje zaměstnanosti**, díky čemuž se dále zotavovala z negativních dopadů finanční a hospodářské krize, která ji zasáhla v letech 2008 a 2009, přibližně v době zahájení strategie Evropa 2020, a dokonce dosáhla dalšího rozmachu.
3. **Během roku 2019 byla ekonomika EU stále na vzestupu** a zaměstnanost dosáhla historického rekordu, zatímco nezaměstnanost v EU se s hodnotou 6,7 % vrátila na úroveň naposledy pozorovanou před krizí v roce 2008.
4. S výrazným nárůstem zaměstnanosti se finanční situace domácností v EU zlepšila, jak se odráží v hrubém disponibilním příjmu domácností, což vedlo k **rozsáhlému zlepšení mnoha dalších sociálních ukazatelů**. Mezi ně patřily pokles míry silné materiální deprivace, míry příliš vysokých nákladů na bydlení a rizika chudoby a sociálního vyloučení celkové populace a dětí v mnoha členských státech. Nárůst rizika chudoby u osob žijících v domácnostech, v nichž (téměř) žádný jejich člen nemá zaměstnání, a zhoršování závažnosti a přetrvávání chudoby v mnoha členských státech však ukázaly, že některé aspekty sociální situace jsou ve srovnání s rokem 2008 stále výrazně horší.

5. I když je **počet osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením** stále daleko od cíle snižování chudoby stanoveného ve strategii Evropa 2020 v podobě snížení počtu ohrožených osob o 20 milionů, i nadále klesal: v roce 2019 bylo oproti roku 2008 ohroženo o téměř 10 milionů osob méně (nebo o téměř 12 milionů bez Spojeného království). To bylo způsobeno zejména výrazným snížením počtu osob trpících silnou materiální deprivací a v menší míře i podílu osob žijících v domácnostech, v nichž (téměř) žádný jejich člen nemá zaměstnání.

... se s vypuknutím pandemie COVID-19 zastavila.

6. Rozsáhlý pozitivní vývoj sociální situace byl **přerušen a následně zvrácen krizí způsobenou vypuknutím pandemie COVID-19** a souvisejícími opatřeními proti šíření nákazy, která členské státy přijaly za účelem boje proti pandemii a ochrany životů a živobytí svých občanů.
7. **Různá omezení společenských a hospodářských činností si vybírají vysokou daň na hospodářství EU.** Celkově HDP v Evropě v roce 2020 klesl o 6,0 %, a to navzdory silnému oživení evropského hospodářství ve třetím čtvrtletí roku 2020, kdy se během léta rozvolnila opatření, a poté byla znovu zavedena s cílem zastavit druhou vlnu nákazy COVID-19.
8. Ve stejném období se **oproti poklesu hospodářské činnosti zaměstnanost snížila mírně – o 1,5 %** v porovnání s rokem 2019 (což představuje přibližně o 3 miliony zaměstnaných osob méně). Tento relativně mírný pokles zaměstnanosti byl v členských státech způsoben výrazným přispěním automatických stabilizátorů a masivním zavedením režimů zkrácené pracovní doby, některé z nich s podporou EU prostřednictvím *dočasné podpory na zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci* (nástroj SURE) a dalších podobných opatření na trhu práce.

Přestože byly systémy sociální ochrany hlavním stabilizačním faktorem pro příjmy domácností a podporu trvalého přístupu k sociálním službám, ...

9. Systémy sociální ochrany byly hlavním stabilizačním faktorem při podpoře příjmů domácností, neboť sociální dávky, mimo jiné i režimy zkrácené pracovní doby, hrály při zmírňování celkového poklesu příjmů domácností v roce 2020 významnou úlohu. Často se přístup k systémům sociální ochrany dočasně usnadnil, aby se zvýšila jejich účinnost při ochraně těch, kteří přišli o práci nebo příjem. To bylo v menší míře podpořeno úpravami daní z příjmů a majetku a dalšími rychle přijatými opatřeními sociální politiky.
10. Tento stabilizační vliv se odráží v tom, že přestože se dle odhadů medián příjmů ze zaměstnání obyvatel v produktivním věku (18–64 let) ve srovnání s rokem 2019 v EU snížil o 7,2 %, medián disponibilních příjmů domácností, jakož i **celková příjmová nerovnost a míra ohrožení chudobou, podle odhadů zůstaly víceméně stabilní** (podle bleskových odhadů Eurostatu týkajících se příjmů za rok 2020), ačkoli mezi jednotlivými zeměmi a věkovými skupinami existují značné rozdíly.

... současná krize stále více postihla ty, kteří se již nacházeli ve zranitelné situaci.

11. Navzdory zmírňující úloze, kterou hrály systémy sociální ochrany, **současná krize silněji postihla zranitelné osoby**, mimo jiné osoby s méně jistými nebo nestandardními formami zaměstnání, osoby se zdravotním postižením a potřebou dlouhodobé péče (jakož i jejich pečovatele), mladší pracovníky, kteří jsou často nadměrně zastoupeni v odvětvích, na něž měla opatření omezující fyzický kontakt největší dopad, rodiny a děti ve zranitelném postavení, osoby bez domova, migranty a národnostní menšiny. Zdravotním rizikům, která virus COVID-19 představuje, jsou obzvláště vystaveny zejména starší osoby nebo osoby se zdravotními potížemi. Kromě toho se během krize musely vyrovnat se zvýšenou pracovní zátěží a pečovatelskými povinnostmi ženy, neboť jsou nadměrně zastoupeny v kritických odvětvích zdravotnictví a sociálních služeb, a zejména v domácnostech s jedním rodičem.

12. Navzdory určitému zlepšení celkové finanční situace evropských domácností přetrvává i v roce 2021 velká finanční tíseň¹ zejména v případě osob s nízkými příjmy, což naznačuje, že **finanční dopad krize je i nadále mnohem silněji pocíťován těmi, kteří se nacházejí ve spodní části příjmového spektra**. Členové domácností s nízkými příjmy se během pandemie často potýkali s většími obtížemi, neboť s větší pravděpodobností žijí v přelidněných nebo špatných podmínkách bydlení a doma nemají dostatečný přístup k internetu.
13. Přestože v krátkodobém horizontu má dopad pandemie na důchodové systémy relativně omezený vliv, přetrvávají nerovnosti v příjmech mezi staršími lidmi, přičemž ve stáří jsou genderové rozdíly výraznější. Pokrok ve snižování rizika chudoby a sociálního vyloučení starších osob v EU se po desetiletí zlepšování zastavil.

Nadcházející vývoj:

14. Nejnovější prognózy² ukazují, že zlepšující se situace v oblasti zdraví, která souvisí se zvyšující se mírou proočkování a pokračujícím uvolňováním opatření proti šíření nákazy, uvádí ekonomiky EU zpět do pohybu, přičemž se očekává, že HDP v roce 2021 vzroste o 4,8 %. A přestože se bude rychlost oživení v jednotlivých členských státech lišit, očekává se, že **se všechny členské státy vrátí na předkrizové úrovně produkce do konce roku 2022**.
15. **Očekává se, že vrátit zaměstnanost na úroveň před krizí si vyžádá více času**, neboť existuje prostor pro prodloužení pracovní doby před tím, než společnosti začnou znovu přijímat nové zaměstnance. Kromě rychlosti hospodářského oživení budou vyhlídky na trhu práce záviset rovněž na načasování ukončení politické podpory a na tempu, jakým se pracovníci budou přesunovat mezi odvětvími a podniky po pandemii a v souvislosti s ekologickou a digitální transformací.
16. Vzhledem ke složitosti výzev a dopadu krize COVID-19 na nejzranitelnější skupiny se očekává, že **systémy sociální ochrany zůstanou v krátkodobém a střednědobém horizontu i nadále pod tlakem**.

---

¹ Podíl domácností, které musely „využít úspor nebo se zadlužit, aby pokryly běžné výdaje“.

² [Summer 2021 Economic Forecast: Reopening fuels recovery \(Letní hospodářská prognóza 2021: Znovuotevření je hnací silou oživení\) | Evropská komise \(europa.eu\)](#)

V této souvislosti je třeba zvážit tyto politické pokyny:

17. **Členské státy by v zájmu překonání krize a lepší přípravy na budoucí mimořádné situace měly nadále upřednostňovat opatření zaměřená na boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení, řešení narůstajících příjmových nerovností a zvyšování odolnosti systémů sociální ochrany.** Reakce jednotlivých států by se měly i nadále zaměřovat na situaci zranitelných osob a měly by zahrnovat mechanismy na jejich podporu.
18. Je třeba zintenzivnit úsilí o zajištění **silné ochrany minimálního příjmu společně s přístupem k vysoce kvalitním sociálním službám a inkluzivním trhům práce**, a to v souladu s přístupem aktivního začleňování a s ohledem na hlavní cíl EU v oblasti chudoby a sociálního vyloučení. V tomto smyslu bude třeba v případě potřeby zachovat nebo rozšířit investice do odvětví sociální a dlouhodobé péče a zdravotnictví a do lidského kapitálu. Tyto investice by podpořily oživení a přispěly k posílení automatických stabilizátorů, čímž by se ekonomiky a společnosti staly odolnějšími vůči budoucím krizím. Důležitým partnerem orgánů veřejné správy při poskytování sociálních služeb mohou být organizace sociální ekonomiky.
19. Krytí, převoditelnost, přiměřenost a transparentnost práv na **sociální ochranu** by se měly nadále řešit strukturálním způsobem, a to i s ohledem na dočasná opatření přijatá v reakci na krizi. Úsilí členských států by se mělo řídit doporučením Rady o přístupu pracovníků a osob samostatně výdělečně činných k sociální ochraně³. Členské státy se vyzývají, aby účinně prováděly vnitrostátní plány, které nedávno podle tohoto doporučení předložily. Dopad plánů by měl být pečlivě sledován.
20. I nadále bude zapotřebí cíleného úsilí na podporu **děti ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením**, a to rovněž v souladu s doporučením Rady o evropské záruce pro děti⁴. Komplexní opatření na podporu rovných příležitostí poskytnutím souboru klíčových služeb pro děti v nouzi mohou přispět k prolomení přenosu chudoby mezi generacemi.

---

³ [Doporučení Rady o přístupu pracovníků a osob samostatně výdělečně činných k sociální ochraně \(2019/C 387/01\)](#)

⁴ [Doporučení Rady, kterým se zavádí evropská záruka pro děti \(\(EU\) 2021/1004\)](#)

21. Je třeba posílit sociální začleňování **osob se zdravotním postižením** v souladu s *evropskou Strategii práv osob se zdravotním postižením na období 2021–2030*⁵ prostřednictvím inkluzivnějšího vzdělávání, odpovídajícího přístupu ke kvalitním službám zdravotní a dlouhodobé péče a aktivních politik na trhu práce přizpůsobených jejich potřebám.
22. Je třeba dále usilovat o sociální začleňování **migrantů a uprchlíků**, což bude vyžadovat integrovaný přístup, který propojí odbornou přípravu a zlepšování dovedností s pracovními příležitostmi, jakož i s přístupem ke službám, zejména ke zdravotní péči a bydlení.
23. Strukturální opatření musí rovněž řešit problém **bezdomovectví a vyloučení z přístupu k bydlení**. Tato opatření by měla upřednostňovat integrované přístupy, které kombinují prevenci, rychlý přístup k trvalému bydlení a poskytování podpůrných služeb. Případně je třeba urychlit nebo zlepšit výstavbu nového sociálního bydlení nebo přístup k pomoci v oblasti bydlení. Plány očkování členských států by měly dostatečně zohlednit i osoby v azylových domech a osoby potýkající se s bezdomovectvím bez přístřeší. Měl by se plně využít potenciál evropské platformy pro boj proti bezdomovectví k posílení spolupráce mezi různými zúčastněnými stranami zapojenými do řešení tohoto problému.
24. V souladu se zjištěními společné zprávy Výboru pro sociální ochranu a Komise o přiměřenosti důchodů z roku 2021⁶ by se pozornost měla i nadále zaměřovat na **dlouhodobější výzvy související se zachováním přiměřenosti a udržitelného financování důchodů** v souvislosti se stárnutím společnosti a měnícím se hospodářstvím a trhem práce.
25. Členské státy by měly i nadále přijímat **opatření na prodloužení pracovního života**. Úsilí o úpravu důchodového věku nebo požadavků na profesní dráhu, dávek nebo akumulčních sazeb, ve kterých se odráží zvyšující se střední délka života, by mělo být doplněno strategiemi aktivního stárnutí a flexibilními pracovními možnostmi, a to včetně možnosti kombinovat důchody s příjmy z pracovní činnosti.

---

⁵ [Strategie práv osob se zdravotním postižením \(COM\(2021\) 101 final\)](#)

⁶ [Zpráva o přiměřenosti důchodů z roku 2021 vypracovaná společně Výborem pro sociální ochranu a Evropskou komisí](#)

26. Je třeba trvale usilovat o **snížení rozdílu ve výši důchodů žen a mužů**, jakož i o zajištění odpovídajícího krytí a příležitostí k získání nároku na důchod pro **pracovníky s nestandardními smlouvami a osoby samostatně výdělečně činné**.
27. V oblasti **zdravotní péče** by mělo být úsilí členských států i nadále zaměřeno především na posílení odolnosti, účinnosti a přístupu v rámci zdravotnických systémů. Krize ukázala důležitost **silných záchranných sítí** a strategický význam **účinné koordinace mezi sociálními a zdravotnickými systémy** při poskytování přístupu ke kvalitní péči pro všechny.
28. Je třeba se opět zaměřit na **prevenci nemocí a podporu zdraví**, jakož i na zlepšení **poskytování primární péče**. To zahrnuje zajištění dostupnosti řádně vyškoleného a náležitě podporovaného **zdravotnického personálu**.
29. K řešení nedostatku pracovníků ve zdravotnictví by mohly přispět inovativní přístupy v oblasti poskytování zdravotní péče. Smíšený přístup, který **doplňuje fyzické poskytování služeb službami digitálními**, může pomoci podpořit přístup ke kvalitní zdravotní péči pro všechny. Zároveň by se osobám s omezenými digitálními dovednostmi a omezeným přístupem k digitální infrastruktuře měly poskytnout další informace a podpora, aby se zajistilo, že nebudou opomenuty.
30. Členské státy musí nad rámec pandemie COVID-19 a v souladu se zjištěními společné zprávy Výboru pro sociální ochranu a Komise o dlouhodobé péči z roku 2021⁷ výrazně zvýšit své úsilí o řešení strukturálních výzev ve vztahu k **dlouhodobé péči**. To zahrnuje zejména zajištění dostupnosti vysoce kvalitních, cenově dostupných a přístupných služeb dlouhodobé péče všem, kteří je potřebují, řešení výzev v souvislosti s pracovní silou a podporu dlouhodobých pečovatелů a zvýšení nákladové efektivnosti dlouhodobé péče v době rostoucí poptávky a úbytku pracovní síly, mimo jiné s využitím potenciálu digitalizace a zaměřením na prevenci.

---

⁷ [Zpráva o dlouhodobé péči z roku 2021 vypracovaná společně Výborem pro sociální ochranu a Evropskou komisí](#)

31. **Opatření mimo oblast sociální politiky** by se rovněž měla přednostně zaměřit na zlepšení sociální situace v celé Unii. Všechny reformy, včetně těch, které se zabývají ekologickou a digitální transformací, musí zohledňovat sociální otázky a otázky zaměstnanosti. Posouzení distribučního dopadu mohou pomoci zabránit nepříznivým sociálním dopadům.
32. Úsilí v době oživení by se mělo i nadále řídit **evropským pilířem sociálních práv**. Tři nové hlavní cíle EU v rámci akčního plánu evropského pilíře sociálních práv, které vedoucí představitelé EU uvítali v Portském prohlášení⁸ a které mají být v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby splněny do konce desetiletí, by měly být hybnou silou provádění tohoto pilíře v nadcházejících měsících a letech. Za tímto účelem se členské státy vyzývají, aby s přihlédnutím k vnitrostátním podmínkám stanovily ambiciózní a realistické vnitrostátní cíle, které odpovídajícím způsobem přispějí k dosažení cílů EU.
33. Členské státy by měly optimálně využívat finanční prostředky, které jsou k dispozici v rámci **nástroje na podporu oživení Next Generation EU, jakož i posíleného rozpočtu EU na období 2021–2027**. Zejména by měly být využívány synergie mezi ochranou klimatu a digitalizací na jedné straně a investicemi do sociální infrastruktury a dovedností na straně druhé, což přispěje ke spravedlivé transformaci. Důležitou úlohu při podpoře oživení budou hrát finanční zdroje, neboť poskytnou prostředky na programy k oživení ekonomiky a zvrácení sociálního dopadu pandemie.
34. **Účinným koordinačním nástrojem je i nadále evropský semestr**, neboť podporuje udržitelný a inkluzivní hospodářský růst, konkurenceschopnost, zaměstnanost a odpovídající sociální ochranu a sociální začlenění. I nadále je důležité, aby byla zachována rovnováha mezi dočasnými cílenými úpravami souvisejícími se zahájením Nástroje pro oživení a odolnost a původním účelem evropského semestru. V této souvislosti **by se měla zachovat úloha Rady pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele a jejich poradních orgánů v procesu evropského semestru** v souladu s jeho předchozími cykly a při plném uplatňování Smlouvy (článek 148 SFEU) a příslušných mandátů poradních orgánů.

---

⁸ [Portské prohlášení \(internetové stránky Rady, 7. května 2021\)](#)

35. V zájmu posílení sociální Evropy a podpory provádění evropského pilíře sociálních práv na úrovni EU a členských států a s řádným ohledem na příslušné pravomoci **by měl být zachován konstruktivní dialog mezi orgány EU, členskými státy, sociálními partnery a organizacemi občanské společnosti.**
36. **Evropská komise se vyzývá, aby při přípravě roční strategie pro udržitelný růst 2022 zohlednila výše uvedené politické pokyny.**
-